

Inwonersonderzoek gemeente Molenlanden

Resultaten, conclusies en aanbevelingen

Colofon

©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, mei 2022

Opdrachtgever

Mevr. M. (Marielle) Runge-Anspach, gemeente Molenlanden

Auteurs

Mevr. M. (Monica) Wagenaar
Mevr. A. (Annemiek) Riefel

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
Newday Offices Arnhem
Jansbuitensingel 30
6811 AE Arnhem
E-mail: riefel@ruimteenvrijetijd.nl
Tel: 06-15640284
www.ruimteenvrijetijd.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
1.1. Aanleiding	4
1.2. Over het onderzoek	5
1.3. Perspectief Nieuwpoort	7
2 Resultaten	8
2.1. Voorzieningen in de gemeente Molenlanden	8
2.2. Informatievoorziening	11
2.3. Bezoekers in de gemeente Molenlanden	13
2.4. Druk en draagkracht	18
2.5. Thema's beleid toerisme en recreatie	21
3 Belangrijkste conclusies & aandachtspunten	22
3.1. Belangrijkste conclusies	22
3.2. Vergelijking met Nieuwpoort	24
3.3. Herhaling onderzoek	25

1 Inleiding

Om een indruk te krijgen van hoe de inwoners van de gemeente Molenlanden tegen toerisme en recreatie aankijken en welke kansen en eventuele knelpunten ze zien hebben we een inwonersonderzoek uitgevoerd. Het doel is inzicht krijgen in enerzijds de positieve effecten, maar ook de (mogelijke) negatieve impacts van toerisme op de leefbaarheid.

1.1. Aanleiding

Eind vorig jaar is de Toeristische Agenda Molenlanden (TAM) opgeleverd. Hierin wordt aangegeven dat Molenlanden de komende jaren gaat voor een passende ontwikkeling vanuit haar kracht. Er wordt aan de volgende ambities gewerkt:

- Versterken van de vrijetijdseconomie, verhogen van de bestedingen en werkgelegenheid.
- Toeristen komen specifiek voor het verhaal van Molenlanden. Dit kan door de beleving van iconen in het landschap te verbeteren.
- Toerisme is in balans. Toerisme moet niet voor overlast zorgen (bij de inwoners of het landschap), maar juist bijdragen aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid en mobiliteit. Dit vraagt om ontwikkeling op passende schaal.
- De kansen voor toerisme worden benut door regionale samenwerking, o.a. met de provincie en door regiomarketing (Groene Hart).
- De vrijetijdssector kan (nog beter) bijdragen aan educatie en opleidingen van jongeren in de omgeving.

Vanuit het speerpunt 'Molenlanden in balans' is in het uitvoeringsprogramma van de TAM als actie een inwonersonderzoek opgenomen. Met de uitkomsten uit het inwonersonderzoek wil de gemeente haar meerjarenkoers voor toeristische ontwikkeling verder uitstippelen.

Dit inwonersonderzoek geeft inzicht in de wensen van de bewoners, hoe (nog beter) kan worden gestuurd op balans en hoeveel draagvlak er is voor toekomstige toeristische- recreatieve ontwikkelingen.

1.2. Over het onderzoek

In afstemming met de gemeente hebben we een vragenlijst opgesteld. Hierbij hebben we (deels) gebruik gemaakt van gestandaardiseerde vragen, zodat we de resultaten kunnen vergelijken met andere gemeenten en gebieden. In de vragenlijst komen zowel de positieve effecten van toerisme als mogelijke negatieve impacts aan bod. We hebben extra vragen toegevoegd over het huidige recreatieve aanbod in de gemeente (tevredenheid) en gewenste ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie.

De gemeente Molenlanden heeft via 7.500 huis-aan-huis verspreide brieven haar inwoners benaderd om de (online) vragenlijst in te vullen. Daarnaast is een open link naar de (online) vragenlijst verspreid via de lokale media, social media en gemeentelijke website. Op verzoek was het invullen van een schriftelijke enquête mogelijk. Een handvol inwoners heeft hier gebruik van gemaakt. Om de respons te verhogen zijn 5 VVV bonnen ter waarde van 25 euro verloot onder alle respondenten.

In de periode van 27 oktober 2021 tot en met eind november 2022 zijn inwoners in de gelegenheid gesteld de vragenlijst in te vullen. De inwoners uit Nieuwpoort zijn niet actief benaderd voor dit onderzoek, omdat daar al een inwonersonderzoek had plaatsgevonden, zie paragraaf 1.3.

Steekproef

Uiteindelijk hebben 699 respondenten de vragenlijst ingevuld. De resultaten zijn voldoende betrouwbaar om goede uitspraken te doen.

- Ruim de helft (52%) van de vragenlijsten is ingevuld door vrouwen en 46% door mannen en een klein deel van de respondenten wil of kan hier geen uitspraken over doen.
- Ruim een derde (34%) van de respondenten is 51-65 jaar, een kwart is 65-plus, 24% is tussen de 36 en 50 jaar en 17% valt in de categorie 18-35 jaar.
- De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de verdeling van de respondenten over de verschillende woonplaatsen.

Tabel 1.1: Herkomst respondenten

Woonplaats	Aantal respondenten	Percentage van totaal
Arkel	48	7%
Bleskensgraaf	41	6%
Brandwijk	20	3%
Giessenburg	90	13%
Goudriaan	25	4%
Groot-Ammers	69	10%
Hoogblokland	23	3%
Hoornaar	23	3%
Kinderdijk	25	4%
Langerak	24	3%
Molenaarsgraaf	20	3%
Nieuw-Lekkerland	96	14%
Nieuwpoort	35	5%
Noordeloos	28	4%
Ottoland	17	2%
Oud Alblas	37	5%
Schelluinen	18	3%
Streefkerk	44	6%
Waal	4	1%
Wijngaarden	12	2%
Totaal gemeente	699	100%

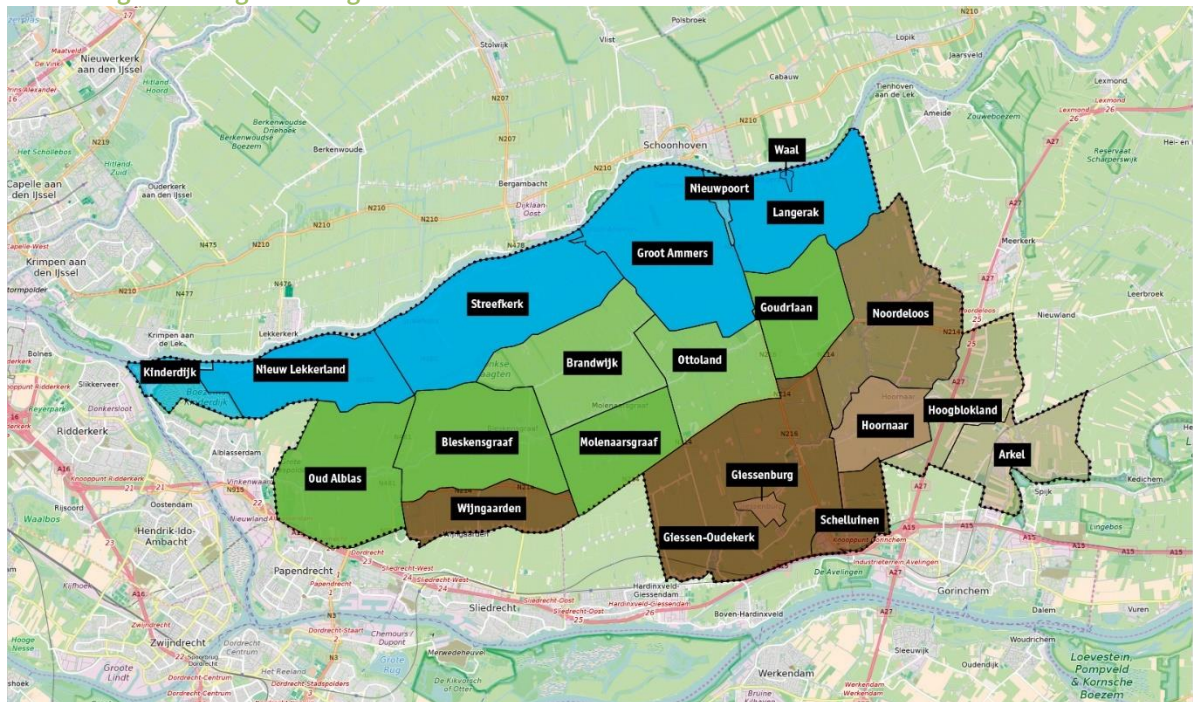
Deelgebieden

Helaas is het niet mogelijk om op individueel kernniveau uitspraken te doen. Daarvoor is de respons te beperkt. Daarom is besloten drie deelgebieden te onderscheiden, zie tabel 1.2 en afbeelding 1.1. We hebben een aantal resultaten uitgesplitst naar deze deelgebieden.

Tabel 1.2: Deelgebieden gemeente Molenlanden

Gebied	Kernen	Aantal respondenten
Gebied A: Randkernen dichtbij de Drechtsteden. Kernen langs de Giessen. Kernen aan de oostkant van de A27 en dichtbij Gorinchem. Bruin op de kaart (afbeelding 1.1).	Wijngaarden Giessen-Oudekerk Schelluinen Noordeloos Hoornaar Giessenburg Hoogblokland Arkel	242
Gebied B: Landelijk, kleinschalig en centraal gelegen. Kernen langs de Alblas, Graafstroom. Groen op de kaart.	Ottoland Brandwijk Oud Alblas Bleskensgraaf Molenaarsgraaf Goudriaan	160
Gebied C: Middelgrote 'dijkkernen' langs de Lek. Toeristische trekker door identiteit. Blauw op de kaart.	Nieuw Lekkerland Streefkerk Groot Ammers Langerak Waal	298

Abbeelding 1.1: Deelgebieden gemeente Molenlanden

Overige opmerkingen

- In dit rapport spreken we consequent over ‘de inwoners’. Feitelijk gaat het hier om de inwoners, 16 jaar of ouder.
- De resultaten in dit rapport zijn vaak in percentages in een tabel weergegeven. Door afronding naar hele percentages, kan het zijn dat de resultaten in een tabel optellen tot net iets meer of minder dan 100%.
- Ter aanvulling op dit rapport hebben wij een excel document aangeleverd bij de gemeente met daarin alle antwoorden, inclusief alle open antwoorden. Dit excel rapport is niet openbaar gemaakt omdat mogelijk hiermee uitspraken herleidbaar zijn naar personen.

1.3. Perspectief Nieuwpoort

In februari-maart 2021 is een vragenlijst uitgezet onder de inwoners van Nieuwpoort en Langerak om de houding ten aanzien van recreatie en toerisme te achterhalen. In totaal hebben 393 inwoners meegewerkt aan dat onderzoek. Aangezien in Nieuwpoort al een onderzoek had plaatsgevonden hebben wij de bewoners van Nieuwpoort en Langerak niet actief benaderd voor dit onderzoek. Een aantal inwoners hebben desalniettemin de vragenlijst ingevuld. In de conclusies – hoofdstuk 3 – hebben we de resultaten voor gemeente Molenlanden, waar mogelijk, afgezet tegen de uitkomsten uit het Nieuwpoort onderzoek.

2 Resultaten

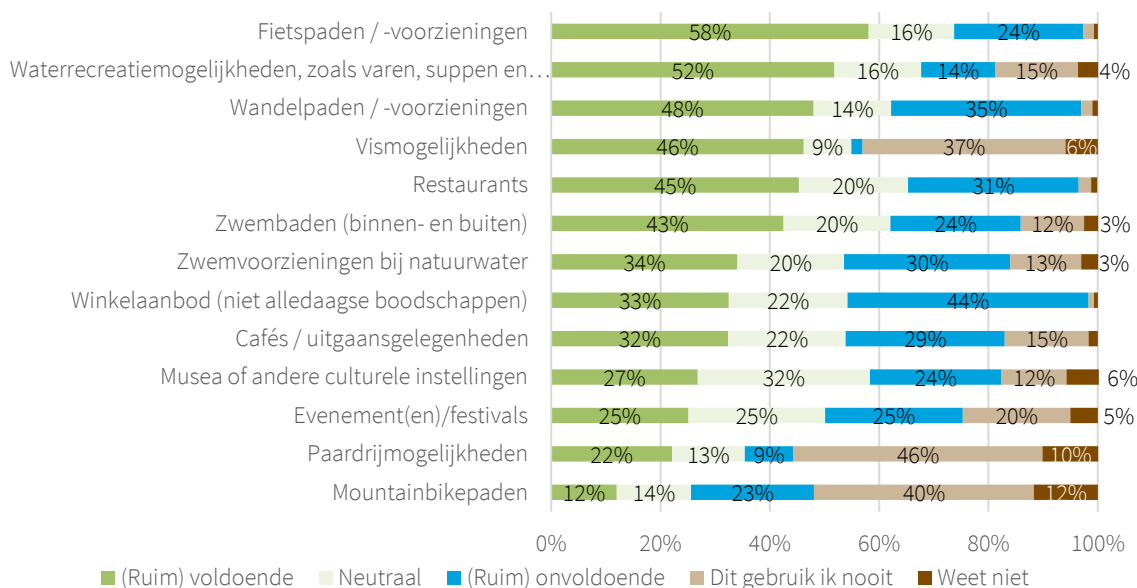
Dit hoofdstuk geeft inzicht in de uitkomsten van het onderzoek onder de inwoners van gemeente Molenlanden. Waar mogelijk en relevant wordt ingezoomd naar gebiedsniveau of leeftijdsgroepen.

2.1. Voorzieningen in de gemeente Molenlanden

Aantal toeristisch- recreatieve voorzieningen

Er is aan de respondenten gevraagd in hoeverre ze te spreken zijn over *het aantal* voorzieningen in de gemeente. Uit de antwoorden blijkt dat inwoners niet eensgezind zijn over veel onderwerpen.

Figuur 2.1: Wat vindt u van het aantal voorzieningen in Molenlanden? Totaal gemeente Molenlanden

Wat valt op?

Een relatief groot deel van de respondenten is tevreden over de volgende voorzieningen qua omvang (aantal voorzieningen) (top 3):

- Fietspaden en -voorzieningen (58%)
- Waterrecreatiemogelijkheden (52%)
- Wandelpaden en -voorzieningen (48%)

Een relatief groot deel van de respondenten is *ontevreden* over de volgende voorzieningen qua omvang (aantal voorzieningen) (top 3):

- Winkelaanbod (niet-alledaagse boodschappen) (44%)
- Wandelpaden en -voorzieningen (35%)
- Restaurants (31%)

Wat valt verder op?

- Opvallend is dat de respondenten niet eensgezind zijn over het aanbod van wandelpaden en -voorzieningen; 48% is tevreden en 35% is juist ontevreden over het wandelaanbod. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat de afgelopen jaren met name is geïnvesteerd in fiets- en wandelpaden voor bezoekers (niet woonachtig in de gemeente) en minder in bijvoorbeeld kleine ommetjes rondom de kernen voor eigen inwoners. Daarnaast valt op dat een aantal respondenten in de open antwoorden aangeeft behoefte te hebben aan meer veilige wandel- en fietsmogelijkheden, bijvoorbeeld door paden af te sluiten en alleen open te stellen voor wandelaars en/of fietsers of wegen verkeersluw te maken. Daarnaast wordt geopperd om meer wandel- en fietspaden aan te leggen of een 'wandelpark' in te richten. Meerdere respondenten geven aan dat het druk is op de wegen. Ook is er behoefte aan meer wandelommetjes rondom de kernen. En tot slot wordt door een aantal respondenten aangegeven dat er behoefte is aan meer bankjes, uitrustplekken en prullenbakken.
- De wandelaars tot en met 35 jaar zijn vaker dan gemiddeld tevreden over het aanbod van wandelpaden en -voorzieningen (56% (ruim) voldoende), de 50-65-jarigen zijn juist vaker (40%) ontevreden. Inwoners van gebied B (Ottoland, Brandwijk, Oud Alblas, Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf en Goudriaan) zijn hier relatief vaak (46%) ontevreden over, terwijl inwoners van gebied C (Nieuw Lekkerland, Streefkerk, Groot Ammers, Langerak, Waal, Kinderdijk en Nieuwpoort) juist relatief vaak tevreden zijn.
- De groep tot en met 35 jaar vindt relatief vaak (38%) dat het aanbod van evenementen en festivals (ruim) onvoldoende is, van deze groep vindt slechts 19% het aanbod op dit vlak voldoende.

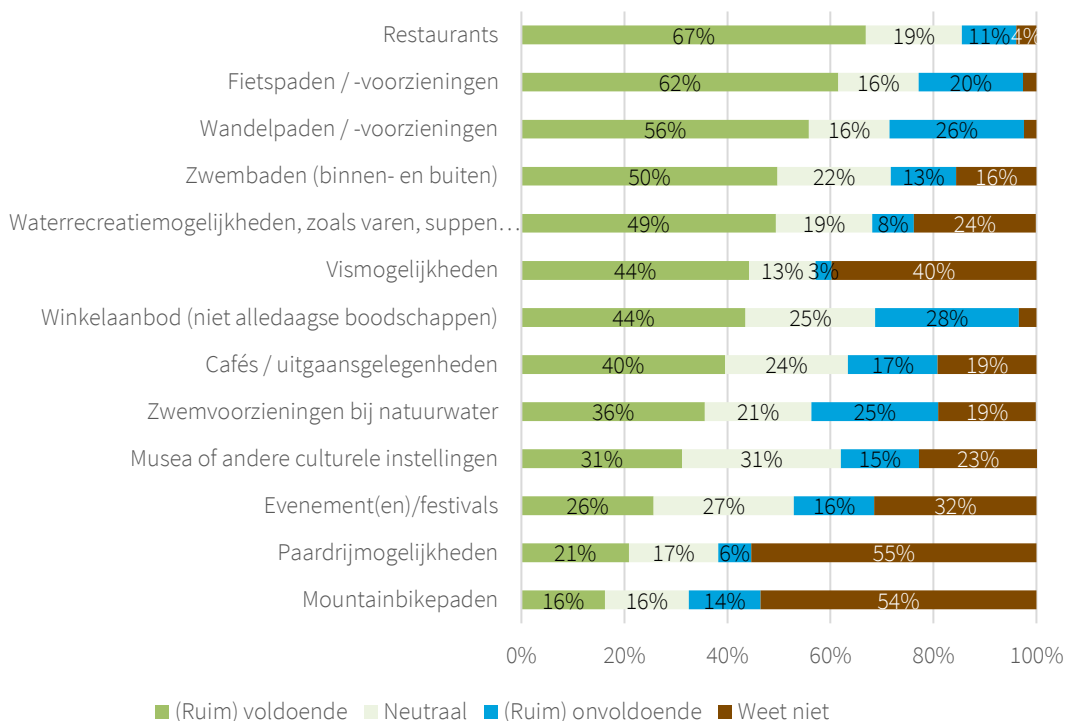
Verbeterpunten

- Het lijkt erop dat het aanbod van wandelpaden en -voorzieningen in gebied B (Ottoland, Brandwijk, Oud Alblas, Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf en Goudriaan) beperkter of onbekender is dan in de andere gebieden. Ook over de kwaliteit ervan zijn de inwoners van gebied B minder dan gemiddeld te spreken (33% is ontevreden). Dat kan o.a. te maken hebben met dat er meer focus is geweest op het ontwikkelen van wandelaanbod voor bezoekers (door bijvoorbeeld te investeren in langere wandelpaden, zoals de struinpaden) i.p.v. voor eigen inwoners en door het type gebied met een beperkte wegenstructuur en veel (boeren)akkers.
- Over het aanbod van niet-alledaagse winkels zijn meer respondenten ontevreden dan tevreden (44% ontevreden, 33% tevreden). De ontevredenheid is het grootst onder de inwoners van gebied B, 55% van de respondenten is ontevreden.
- Hoewel een groot deel van de respondenten nooit op een mountainbike rijdt, is van degenen die dit wel doen een relatief groot deel ontevreden over het aanbod van mountainbikeroutes in de gemeente (23% ontevreden, 12% tevreden). De groep tot 50 jaar is er het minst over te spreken.

Kwaliteit toeristisch-recreatieve voorzieningen

Deze alinea gaat in op de gemiddelde *kwaliteit* van de aanwezige voorzieningen in het gebied. Met kwaliteit bedoelen we onder andere de staat van het onderhoud, eigentijdsheid en uitstraling.

Figuur 2.2: Wat vindt u van de kwaliteit van de voorzieningen in Molenlanden? Totaal gemeente Molenlanden

Wat valt op?

Een relatief groot deel van de respondenten is *tevreden* over de *gemiddelde kwaliteit* van de volgende voorzieningen (top 5):

- Restaurants (67%)
- Fietspaden en -voorzieningen (62%)
- Wandelpaden en -voorzieningen (56%)
- Zwembaden (binnen en buiten) (50%)
- Waterrecreatiemogelijkheden (50%)

Een relatief groot deel van de respondenten is *ontevreden* over de *gemiddelde kwaliteit* van de volgende voorzieningen (top 3):

- Winkelaanbod (niet-alledaagse boodschappen) (28%)
- Wandelpaden en -voorzieningen (26%)
- Zwemvoorzieningen bij natuurwater (24%)

Wat valt verder op?

- De inwoners van 65 jaar en ouder zijn minder dan gemiddeld tevreden over: de kwaliteit van de fietspaden en -voorzieningen, het winkelaanbod van niet alledaagse winkels, het aanbod van evenementen/festivals, binnen- en buitenbaden en musea/culturele instellingen.
- De inwoners van gebied A (Wijngaarden, Giessen-Oudekerk en Schelluinen, Noordeloos, Hoornaar, Giessenburg, Hoogblokland en Arkel) zijn meer dan gemiddeld tevreden over de kwaliteit van de mountainbikepaden, het winkelaanbod in niet-alledaagse winkels, evenementen/festivals, cafés en

uitgaansgelegenheden, zwemvoorzieningen bij natuurwater, in binnen- en buitenbaden, waterrecreatiemogelijkheden en paardrijmogelijkheden.

- Opvallend is dat slechts weinig respondenten de kwaliteit van de voorzieningen met een ruim voldoende beoordelen, maar eerder kiezen voor een voldoende. Deze categorieën zijn in de figuur samengevoegd.

Missende voorzieningen

Zowel bij de open vragen over het aantal voorzieningen en de kwaliteit van de voorzieningen, als bij de vraag naar de voorzieningen die men mist, komen een aantal thema's veel naar voren.

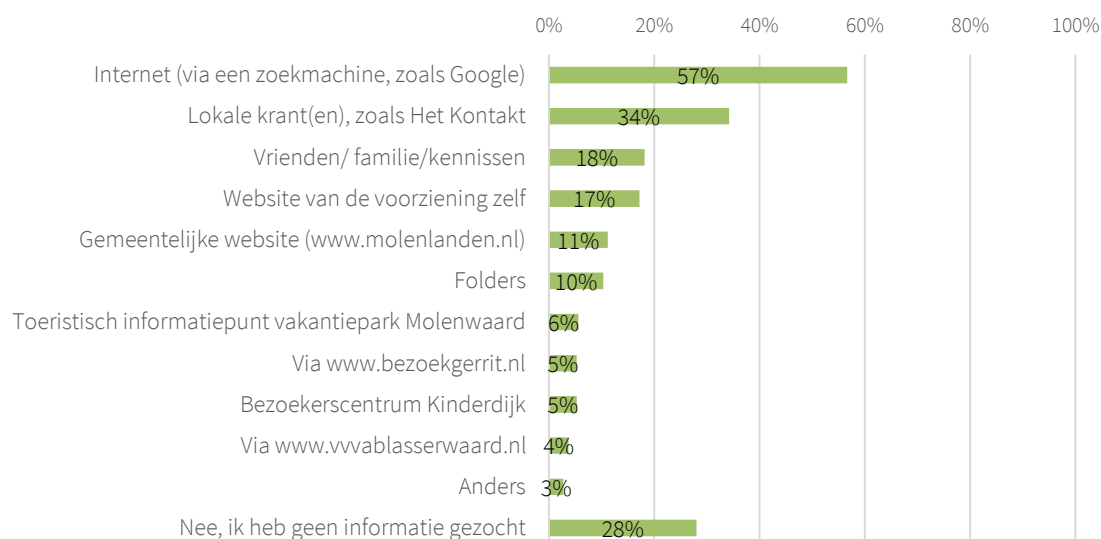
- Een deel van de opmerkingen heeft te maken met buitenrecreatie, zoals (veilige) wandelpaden, (veilige) fietspaden, mountainbikepaden, ruiterroutes, openbare toiletten en rustplekken.
- Daarnaast hebben veel opmerkingen betrekking op het winkelaanbod, terrasjes en restaurants en andere uitgaansgelegenheden.
- Verder mist men voorzieningen als een bioscoop, een binnenzwembad en een hondenlosloopgebied.

2.2. Informatievoorziening

Gebruikte informatiebronnen

Bijna driekwart (72%) van de respondenten heeft de afgelopen 12 maanden wel eens informatie gezocht over de toeristische en recreatieve voorzieningen of activiteiten in Molenlanden. Een groot deel van de respondenten (57%) zocht op 'het internet', bijvoorbeeld via Google of een andere zoekmachine. Ongeveer een derde (34%) van de respondenten haalde de informatie uit lokale kranten, zoals Het Kontakt.

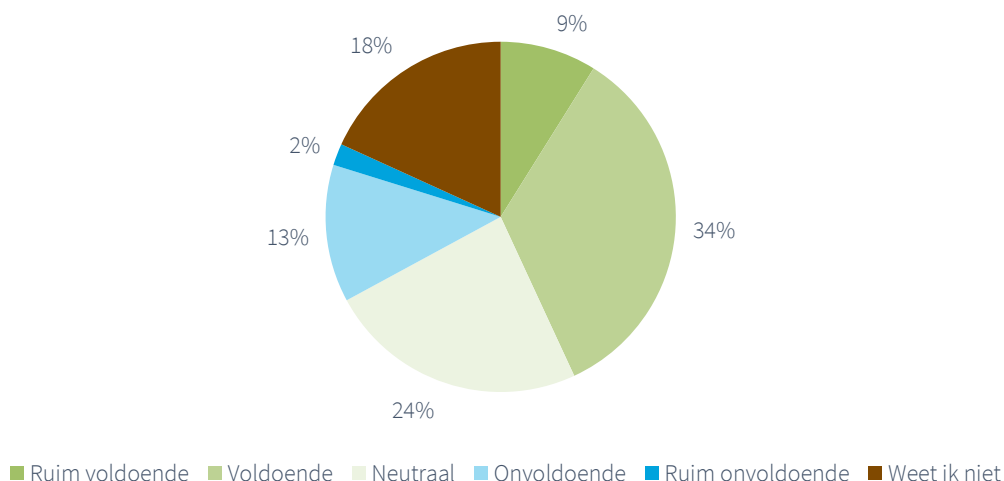
Figuur 2.3: Gebruikte informatiebronnen m.b.t. toeristisch-recreatieve voorzieningen/activiteiten. Totaal gemeente Molenlanden

Voldoende informatiebronnen

Het grootste deel (42%) van de respondenten vindt dat er (ruim) voldoende informatie te vinden is over de recreatieve voorzieningen en activiteiten in de gemeente Molenlanden. Vijftien procent vindt dat er (ruim) onvoldoende informatiebronnen zijn.

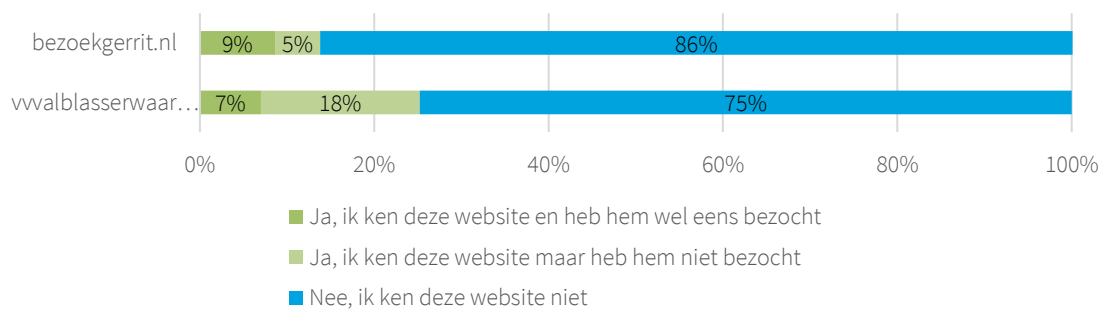
Figuur 2.4: Vindt u dat er voldoende informatie over toeristische en recreatieve voorzieningen en activiteiten in gemeente Molenlanden te vinden is? Totaal gemeente Molenlanden

Bekendheid, gebruik en tevredenheid websites

Inwoners en bezoekers van de gemeente en de regio kunnen toeristische en recreatieve informatie vinden op de websites bezoekgerrit.nl en vvalblasserwaard.nl. De respondenten konden aangeven of ze de websites kennen en of ze er gebruik van hebben gemaakt in de afgelopen 12 maanden. Bij de vraag over de gebruikte informatiebronnen, geeft 5% van de respondenten aan gebruik te hebben gemaakt van bezoekgerrit.nl en noemt 4% de website van VV Alblasserwaard in de afgelopen 12 maanden (zie figuur 2.3.).

Figuur 2.5: Bekendheid en gebruik toeristisch-recreatieve websites? Totaal gemeente Molenlanden

Als we verder inzoomen op deze twee websites - in een vervolgvraag - krijgen we meer inzicht in het gebruik van deze websites. Ongeveer een kwart van de respondenten kent de website van de VV Alblasserwaard en 7% heeft er wel eens gebruik van gemaakt. Voor de website bezoekgerrit.nl geldt dat 14% de website kent en dat 9% de website wel eens bezocht heeft. Overigens is de website bezoekgerrit.nl nog relatief nieuw. De website is sinds 2020 in de lucht. De website vvalblasserwaard.nl bestaat al langer. Beide websites richten zich in eerste instantie op bezoekers aan de streek, niet woonachtig in de regio. Dat kan de resultaten verklaren.

Respondenten die de websites wel eens gebuikt hebben, is gevraagd de websites te beoordelen met een rapportcijfer. Beide website worden gemiddeld met een 7,1 beoordeeld. Doordat slechts een klein deel van de respondenten de websites ook daadwerkelijk heeft bezocht, moeten deze cijfers vooral als indicatie gezien worden.

Tabel 2.1: Beoordeling toeristisch-recreatieve websites

	rapportcijfer	% onvoldoende	% ≥ 8	netto steekproef
bezoekgerrit.nl	7,1	12%	46%	n = 59
vvalblasserwaard.nl	7,1	8%	42%	n = 48

2.3. Bezoekers in de gemeente Molenlanden

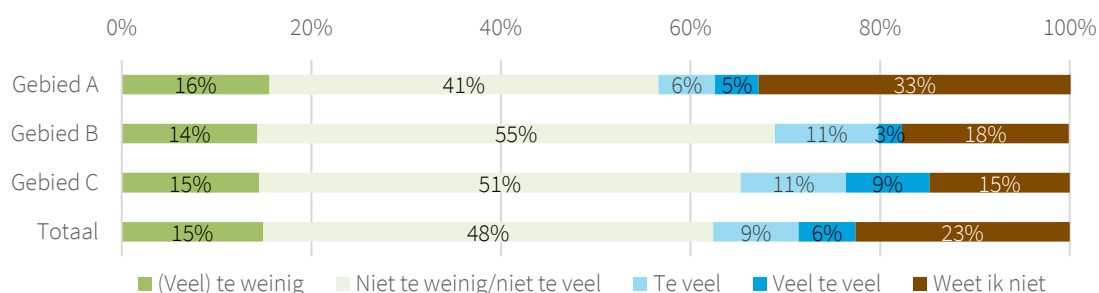
Aan de inwoners van de gemeente Molenlanden is gevraagd naar hun mening over het aantal recreatieve bezoekers¹ in hun gemeente en over de ontwikkeling van het aantal bezoekers in de afgelopen jaren. Van ongeveer 5% van de respondenten is het inkomen (deels) gelinkt aan recreatie en toerisme in hun dorp/ stad of de gemeente Molenlanden.

Mening over het aantal bezoekers

Ongeveer de helft (47%) van de respondenten vindt het aantal bezoekers in Molenlanden niet te weinig, maar ook niet te veel. Het deel van de respondenten dat het (veel) te veel vindt (15%) is vergelijkbaar met het deel dat het (veel) te weinig vindt (15%). Circa één op de zeventien respondenten (6%) vindt het aantal bezoekers echt veel te veel en vindt het dus duidelijk te druk.

- Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen, maar wel tussen de deelgebieden van de gemeente.
- In de kernen gelegen in gebied C (Nieuw Lekkerland, Streefkerk, Groot Ammers, Langerak en Waal, Nieuwpoort en Kinderdijk) vindt één op de vijf respondenten dat er (veel) te veel recreatieve bezoekers naar Molenlanden komen. Daarentegen vindt 14% dat er nog wel meer bij kan en geeft ongeveer de helft aan dat het niet te veel en niet te weinig is.
- In gebied A (Wijngaarden, Giessen-Oudekerk en Schelluinen, Noordeloos, Hoornaar, Giessenburg, Hoogblokland en Arkel) heeft een opvallend groot deel 'weet ik niet' ingevuld.

Figuur 2.6: Wat vindt u van het aantal recreatieve bezoekers dat naar Molenlanden komt? – naar gebied

¹ Met recreatieve bezoekers bedoelen we toeristen en recreanten, niet woonachtig in de gemeente Molenlanden, die Molenlanden gedurende een dagdeel, dag, weekend of vakantieperiode bezoeken.

Tabel 2.2: Wat vindt u van het aantal recreatieve bezoekers dat naar Molenlanden komt? – Netto score

	Netto score '(veel) te veel' = (veel) te veel, minus (veel) te weinig
Gebied A	-5
Gebied B	0
Gebied C	5
Totaal gemeente Molenlanden	0

Wat valt op?

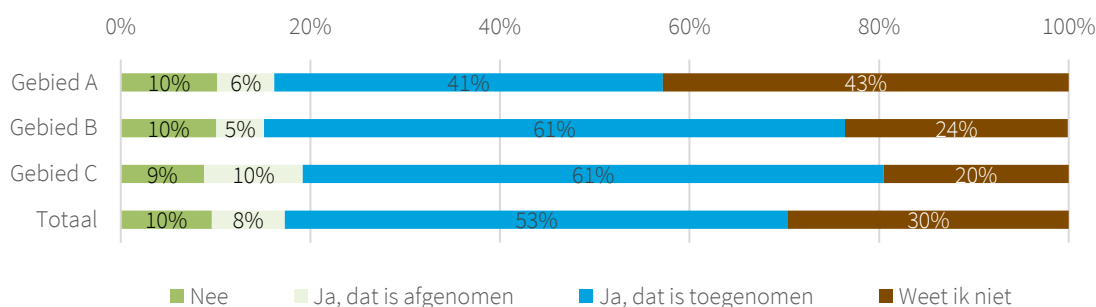
- De netto score is het resultaat van het aandeel inwoners dat zegt het bezoek is '(veel) te veel', minus het aandeel inwoners dat zegt dat het bezoek '(veel) te weinig' is. Hoe hoger de netto score in dit geval, hoe meer mensen het bezoek (veel) te veel vinden. Stel dat de netto score 0 zou zijn, dan zijn er evenveel personen die het '(veel) te veel' vinden als (veel) te weinig en zijn de positieven en negatieven in balans.
- Gemiddeld genomen zien we in gemeente Molenlanden een netto score van 0: de positieven en negatieven zijn in balans.
- We zien wel verschillen per deelgebied. In gebied C vinden in verhouding meer bewoners (een netto score van +5) dat het aantal bezoekers (veel) te veel is. Dit kan o.a. te maken hebben met de dichtbevolktheid en grotere toeristische aantrekkingskracht van dit gebied met o.a. de toeristische trekpleister Kinderdijk. In gebied A zien we juist het tegenovergestelde. Meer bewoners vinden dat het aantal bezoekers (een netto score van -5) (veel) te weinig is.
- Op basis van alleen deze vraag kunnen we concluderen dat in gebied A het meeste draagvlak lijkt te zijn voor het aantrekken van meer bezoekers.
- In vergelijking met andere gemeenten en gebieden is de totale netto score van 0 niet opvallend hoog, maar ook niet opvallend laag. In de toeristische gemeenten Nuenen (provincie Brabant) en Nunspeet (op de Veluwe) liggen de scores respectievelijk op -12 en +23. In gemeente Nunspeet vinden inwoners het aantal bezoekers vaker te veel, dan te weinig. In gemeente Nuenen het omgekeerde. Overigens wordt het antwoord 'niet te weinig / niet te veel' het meest gegeven in vergelijkbare onderzoeken, evenals in Molenlanden.
- De totale netto score voor Nieuwpoort is -40 (bron: Perspectief Nieuwpoort, 2021). In Nieuwpoort wordt een lage toeristische druk ervaren. Overigens geeft het merendeel van de bewoners uit Nieuwpoort ook 'niet te weinig / niet te veel' aan als antwoord.

Ontwikkeling aantal bezoekers

Het grootste deel (53%) van de inwoners heeft het gevoel dat het aantal recreatieve bezoekers de afgelopen jaren is toegenomen en een klein deel (8%) denkt dat het is afgenomen. Drie op de tien inwoners hebben hier geen inzicht in.

- Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen, maar wel tussen de deelgebieden van de gemeente.
- Vooral gebied A wijkt af van de andere twee gebieden, doordat relatief veel respondenten niet weten hoe het aantal bezoekers zich ontwikkeld heeft. In verhouding is dit gebied waarschijnlijk ook wat minder drukbezocht, dus wellicht hebben bewoners minder zicht op het aantal bezoekers.
- In gebied C geven relatief veel respondenten (10%) aan dat het bezoek de afgelopen jaren is afgenomen, daarentegen ervaart het overgrote deel (61%) de afgelopen jaren juist een toename van het aantal bezoekers.

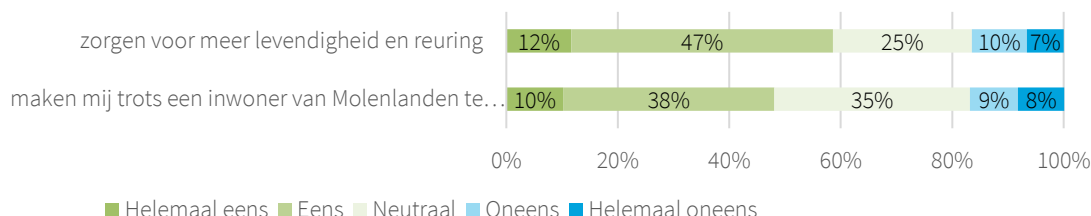
Figuur 2.7: Heeft u het gevoel dat het aantal bezoekers veranderd is de afgelopen jaren? – naar gebied

Stellingen over de bezoekers

We hebben ook een aantal stellingen voorgelegd aan de inwoners om een beter beeld te krijgen van hun houding ten opzichte van recreatieve bezoekers.

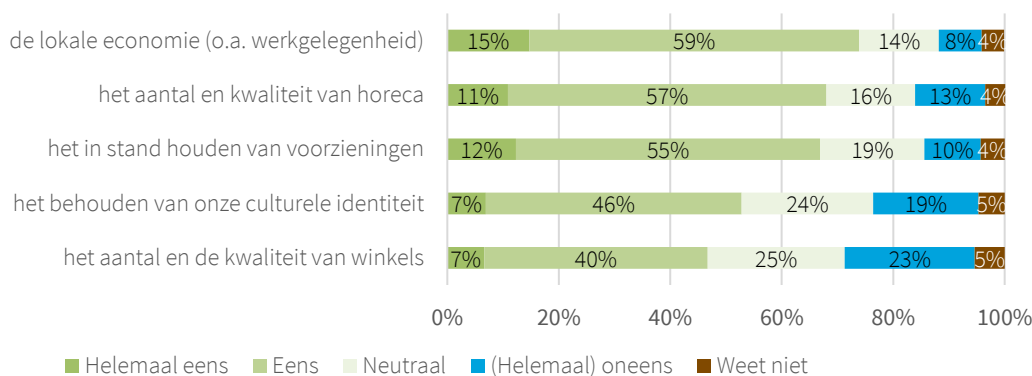
Figuur 2.8: Bezoekers die naar Molenlanden komen

Ongeveer zes op de tien (59%) respondenten zijn het eens met de stelling dat bezoekers die naar Molenlanden komen voor meer levendigheid en reuring zorgen. En ongeveer de helft (48%) van de respondenten voelt zich – door het toeristisch bezoek aan de gemeente – trots een inwoner van Molenlanden te zijn. Ongeveer één op de zes respondenten (17%) ervaart niet meer levendigheid en reuring en een even groot deel voelt zich niet trots. Wat ook opvalt is de relatief grote groep die hier ‘neutraal’ invult.

Er zijn daarbij geen significante verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen en ook niet tussen verschillende deelgebieden van de gemeente Molenlanden.

Figuur 2.9: Bezoekers die naar Molenlanden komen, dragen bij aan

Het grootste deel van de respondenten is het er (helemaal) mee eens dat bezoekers die naar Molenlanden komen bijdragen aan:

- de lokale economie (o.a. werkgelegenheid (74%).
- het aantal horecagelegenheden en de kwaliteit (68%).
- het in stand houden van de voorzieningen (67%).

Over de mate waarin de bezoekers die naar Molenlanden komen, bijdragen aan het behouden van de culturele identiteit en het aantal winkels en de kwaliteit ervan zijn de respondenten meer verdeeld.

- Ruim de helft (53%) vindt dat ze bijdragen aan de culturele identiteit, 19% is het daar niet mee eens.
- Bijna de helft (47%) vindt dat ze zorgen voor meer en betere winkels, 23% is het daar niet mee eens.

Een greep uit een aantal reacties:

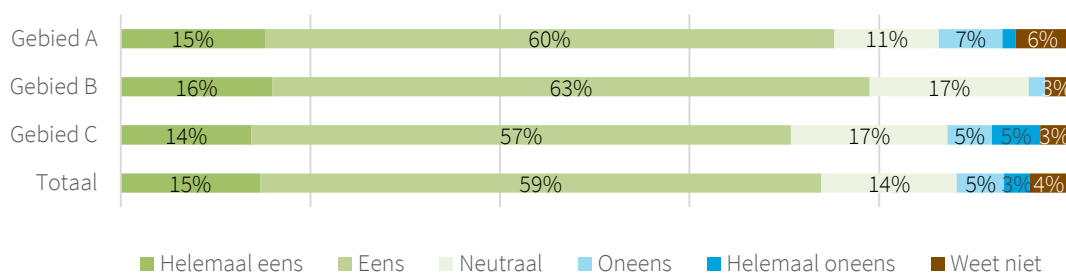
- Het is juist goed dat Molenlanden groeit! Dat betekent ook werkgelegenheid, gezelligheid en we kunnen elkaar ook beter aanspreken als we samen Molenlanden goed op de kaart zetten.
- Ik begrijp niet waarom de gemeente toerisme zo stimuleert. We wonen in de randstad, het is al hartstikke druk. Er zijn banen genoeg voor iedereen, ook zonder toerisme.
- Kansen om Molenlanden leefbaar en levendig te houden.
- Meer mensen betekent meer kans op zwerfvuil, aantasting van de natuur, maar door meer mensen in Molenlanden levert dit werkgelegenheid op en kunnen de winkels en voorzieningen in stand gehouden worden of zelfs uitgebreid.

Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende leeftijdsgroepen, maar wel tussen de deelgebieden van de gemeente (met uitzondering van de stelling over het behouden van de culturele identiteit).

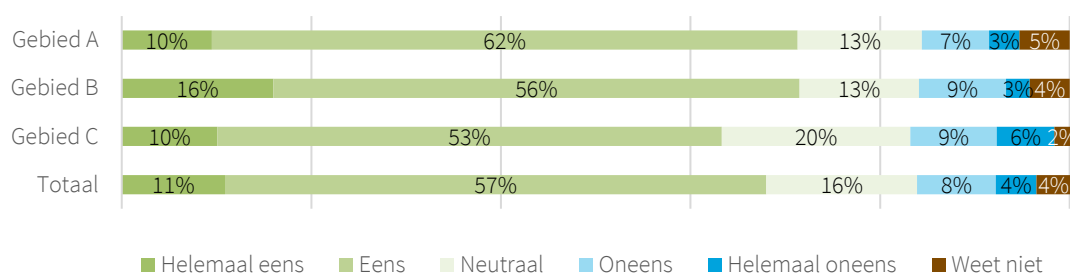
Wat valt op gebiedsniveau op?

- De figuren laten zien dat respondenten uit gebied C significant minder vaak dan de andere deelgebieden het idee hebben dat bezoekers bijdragen aan de lokale economie, het aanbod en de kwaliteit van de horeca en winkels en het in stand houden van voorzieningen.
- Ondanks deze verschillen zijn de drie deelgebieden het in hoofdlijnen wel met elkaar eens.

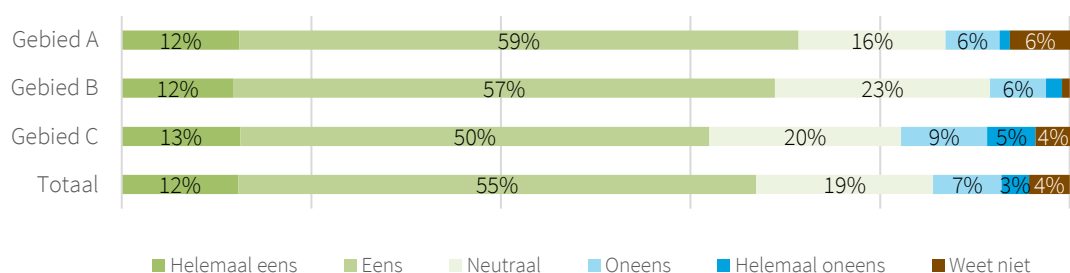
Figuur 2.10: Bezoekers dragen bij aan de lokale economie – naar gebied

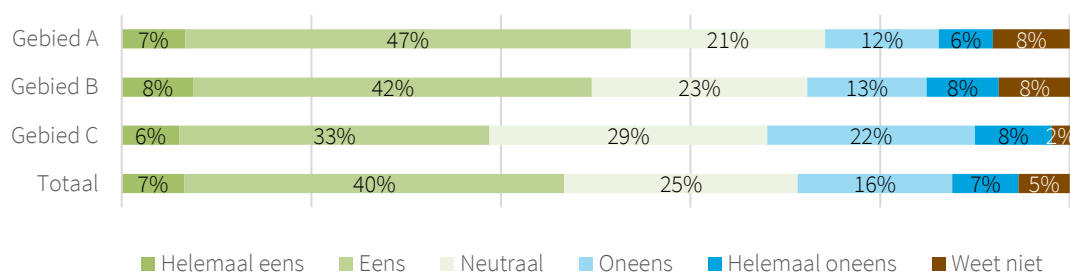
Figuur 2.11: Bezoekers dragen bij aan aantal/kwaliteit horeca – naar gebied

Figuur 2.12: Bezoekers dragen bij aan in stand houden voorzieningen – naar gebied

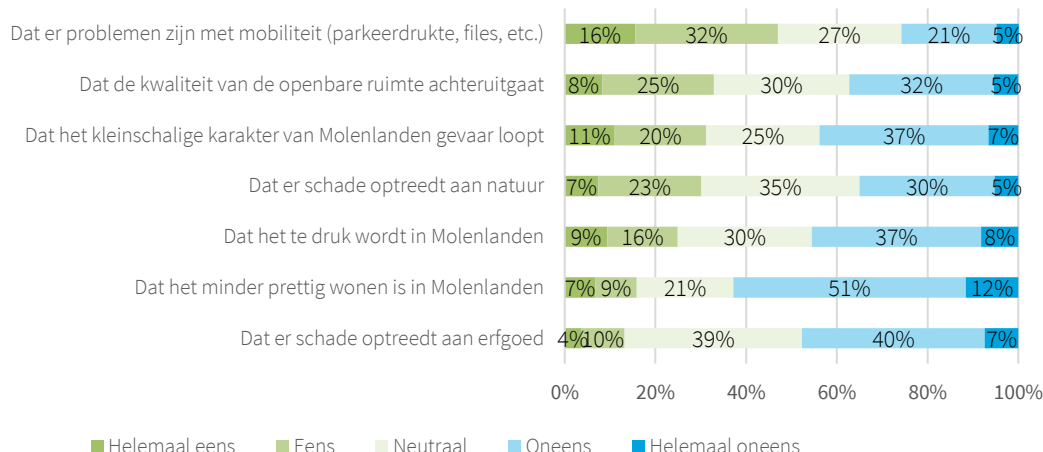
Figuur 2.13: Bezoekers dragen bij aan aantal/kwaliteit winkels – naar gebied

2.4. Druk en draagkracht

De respondenten konden met behulp van stellingen aangeven in hoeverre ze bepaalde recreatiedruk in de gemeente ervaren.

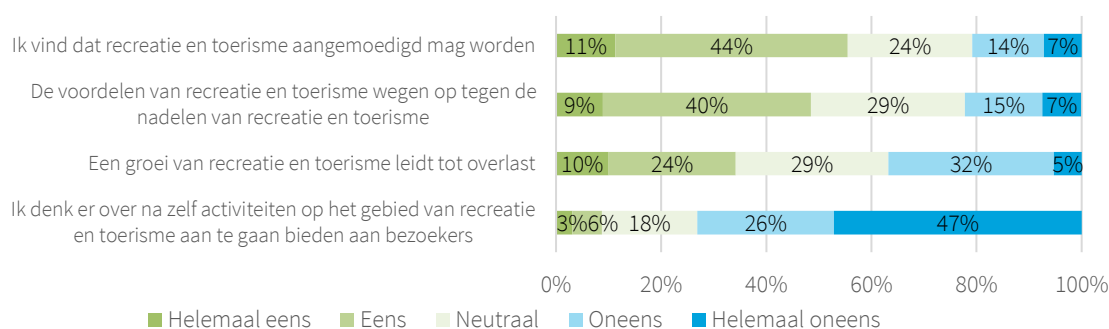
Figuur 2.14: Door recreatie en toerisme zie ik

Wat valt op?

- Bijna de helft (48%) van de respondenten ziet dat er problemen zijn met mobiliteit, bijvoorbeeld parkeerdruk of files. Dit is duidelijk een punt van aandacht, slechts 26% van de respondenten is het oneens met deze stelling. Dit speelt meer dan gemiddeld bij de respondenten uit gebied C (Nieuw Lekkerland, Streefkerk, Groot Ammers, Langerak en Waal, Nieuwpoort en Kinderdijk); 56% ervaart problemen. In verhouding is gebied C, met middelgrote kernen langs de Lek, het meest dichtbevolkt. En gebied C trekt – met name de toeristische trekpleister Kinderdijk – relatief veel bezoekers.
- Een derde vindt dat de kwaliteit van de openbare ruimte achteruit gaat, bijvoorbeeld door meer zwerfafval. Hoe jonger de respondent is, hoe vaker men *het oneens* is met deze stelling, de oudere groepen vullen vaker *neutraal* in.
- Respondenten tussen de 36 en de 50 jaar oud vinden vaker dan gemiddeld dat door recreatie en toerisme het te druk wordt in Molenlanden, de jongste groep (tot en met 35 jaar) ervaart dit juist minder dan gemiddeld. Ook hier geldt dat dit meer dan gemiddeld speelt bij respondenten uit gebied C; 31% vindt dat het te druk wordt. Een aantal respondenten geeft als verklaring aan dat het gedurende bepaalde periodes in het jaar druk is rondom Kinderdijk en op de (smalle) wegen en paden langs de Lek.
- Het grootste deel van de respondenten (63%) is het oneens met de stelling dat het door recreatie en toerisme minder prettig wonen is in Molenlanden. Toch geeft 16% van de respondenten aan dat recreatie en toerisme hun woongenot aantast.
- Bij de stellingen over eventuele schade door recreatie en toerisme aan natuur of erfgoed, vullen opvallend veel respondenten 'neutraal' in. Mogelijk hebben ze daar onvoldoende inzicht in of hebben ze er niet op gelet.

Figuur 2.15: Stellingen met betrekking tot recreatie en toerisme:

Wat valt op?

- Ruim de helft (55%) van de respondenten vindt dat toerisme en recreatie aangemoedigd mag worden en circa de helft (49%) vindt dat de voordelen opwegen tegen de nadelen.
- Ruim een derde (34%) van de respondenten vindt dat een groei van toerisme tot overlast leidt, 37% is het hier niet mee eens en 29% staat hier neutraal in. Dus de inwoners zijn hier duidelijk verdeeld over.
- Bijna één op de tien (9%) bewoners overweegt zelf activiteiten op het gebied van recreatie en toerisme aan te gaan bieden. Respondenten tot 50 jaar zijn dit significant vaker van plan dan de 50-plussers.

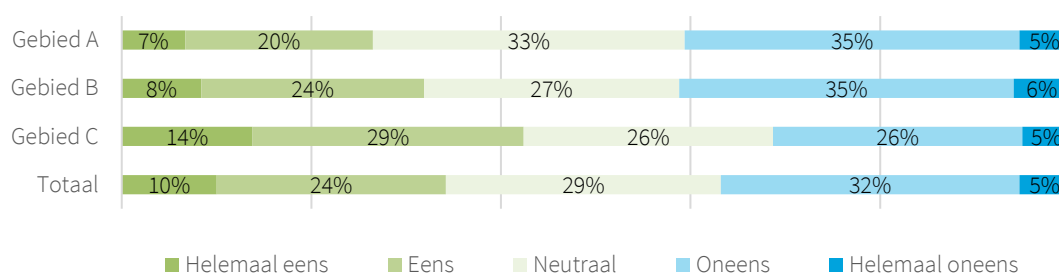
Een greep uit een aantal reacties:

- De bezoekers zorgen niet voor overlast, maar door de drukte in het hoogseizoen kunnen de omwoners wel overlast ervaren. De Molenlanden ziet er nog steeds verzorgd uit en behoudt zijn karakter.
- De gemeente Molenlanden hoeft geen toeristisch Attractiepark te worden voor de randstad.
- Ik ben geboren en getogen Molenlander en heb tot op heden geen negativiteit ervaren door toenemende drukte van toerisme.
- Betreft Kinderdijk. Is geen doorkomen aan voor de bewoners die ook verderop wonen. Er is veel overlast van motoren en wielrenners op de dijk en fietspaden. Grote snelheidsverschillen en overvolle paden leveren soms zeer gevaarlijke situaties op.
- Molenlanden biedt volop ruimte voor expansie recreatie en toerisme. Wel aandacht voor bezoekersmanagement. Niet alleen in Kinderdijk.

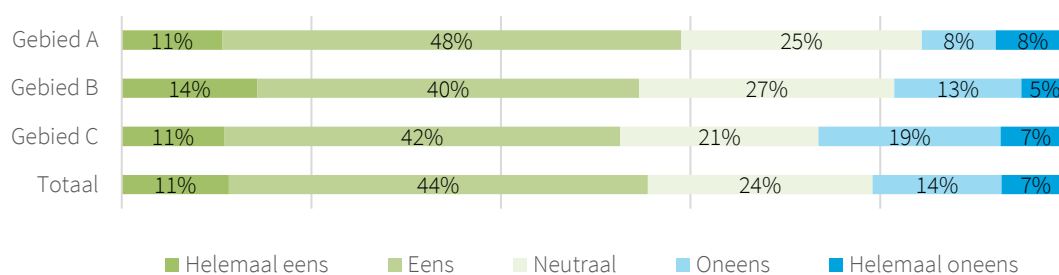
Wat valt op gebiedsniveau op?

- De respondenten uit gebied C (Nieuw Lekkerland, Streefkerk, Groot Ammers, Langerak en Waal, Nieuwpoort en Kinderdijk) vinden relatief vaak (43%) dat een groei van toerisme en recreatie tot overlast leidt. Dat is te verklaren door de toeristische aantrekkingskracht van gebied C in combinatie met dat dit deel van de gemeente ook dichtbevolkter is.
- Opvallend is dat ruim de helft (53%) van de respondenten uit gebied C desondanks van mening is dat recreatie en toerisme aangemoedigd mag worden (26% is het hiermee oneens).

Figuur 2.16: Een groei van recreatie en toerisme leidt tot overlast – naar gebied

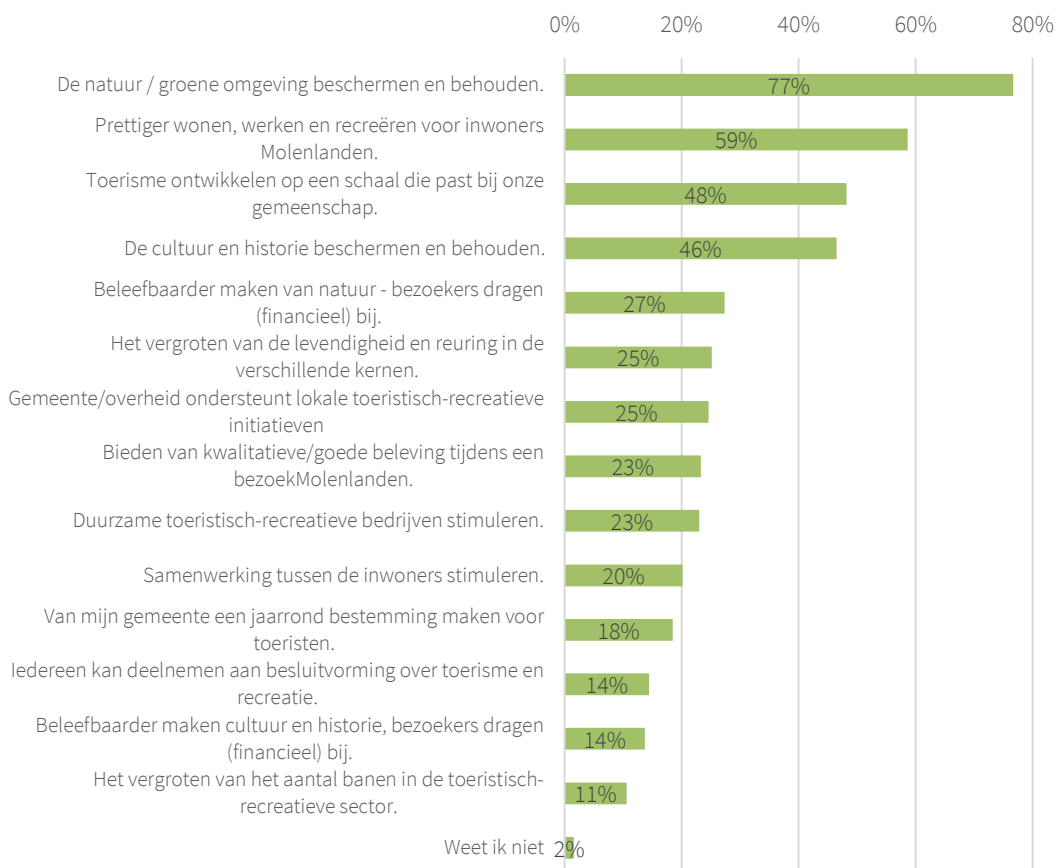
Figuur 2.17: Ik vind dat recreatie en toerisme aangemoedigd mag worden – naar gebied

2.5. Thema's beleid toerisme en recreatie

De respondenten konden aangeven welke thema's of onderwerpen zij belangrijk vinden als het gaat om de ontwikkeling van toerisme en recreatie in de gemeente Molenlanden, daarbij konden zij maximaal vijf onderwerpen kiezen.

Figuur 2.16: Welke thema's/onderwerpen zijn voor u belangrijk als het gaat om toerisme en recreatie?

Wat valt op?

- Het onderwerp dat veruit het hoogst scoort is het beschermen en behouden van de natuur en de groene omgeving; 77% van de respondenten vindt dit belangrijk.
- Prettiger wonen, werken en recreëren voor *de inwoners* van Molenlanden wordt door 59% van de respondenten genoemd.
- De schaalgrootte van de ontwikkelingen – passend bij de gemeenschap – is voor bijna de helft van de respondenten belangrijk, net als het beschermen en behouden van cultuur en historie.
- Het vergroten van het aantal banen in de sector is het onderwerp dat het minst hoog scoort; 11% van de respondenten heeft dit genoemd.

3 Belangrijkste conclusies & aandachtspunten

In dit hoofdstuk hebben we de belangrijkste conclusies uit het inwonersonderzoek weergegeven. En we hebben een vergelijking gemaakt met Nieuwpoort (paragraaf 3.2). Tot slot hebben we enkele aandachtspunten en aanbevelingen voor eventuele herhaling van dit onderzoek in de toekomst opgenomen (paragraaf 3.3).

3.1. Belangrijkste conclusies

Verdeeldheid over tevredenheid omvang toeristisch- recreatieve voorzieningen

De meningen lopen nogal uiteen over de omvang van de toeristisch- recreatieve voorzieningen in de gemeente Molenlanden. Daardoor kunnen we niet concluderen dat men heel tevreden is of heel ontevreden. Het verschilt per voorziening. Men is met name tevreden over de fietspaden en -voorzieningen, waterrecreatiemogelijkheden en wandelpaden en -voorzieningen. En relatief ontevreden over het winkelaanbod, de wandelpaden en -voorzieningen (daarover zijn de inwoners dus absoluut niet eensgezind) en restaurants. Bij de missende voorzieningen worden veel voorzieningen genoemd die te maken hebben met buitenrecreatie, zoals (veilige) wandelpaden, (veilige) fietspaden, mountainbikepaden, ruiterroutes, openbare toiletten en rustplekken. Daarnaast hebben veel opmerkingen betrekking op het winkelaanbod, terrasjes en restaurants en andere uitgaansgelegenheden. Verder mist men voorzieningen als een bioscoop, een binnenzwembad en een hondenlosloopgebied

Bewoners zijn relatief tevreden over de gemiddelde kwaliteit van de toeristisch- recreatieve voorzieningen

Over de gemiddelde kwaliteit van de toeristisch- recreatieve voorzieningen (bijv. de eigentijdsheid en staat van onderhoud) zijn de bewoners in het algemeen positiever gestemd en meer eensgezind. Het meest tevreden is men over de gemiddelde kwaliteit van de restaurants, fietspaden en -voorzieningen, wandelpaden en -voorzieningen, zwembaden en waterrecreatiemogelijkheden. Relatief ontevreden is men opnieuw over het winkelaanbod en de wandelpaden- en voorzieningen en daarnaast de zwemvoorzieningen bij natuurwater.

Voldoende toeristische informatie

Het merendeel van de bewoners vindt dat er (ruim) voldoende informatie te vinden is over de recreatieve voorzieningen en activiteiten in de gemeente Molenlanden. Overigens is het percentage met 42% niet heel hoog. Veel inwoners hebben geen uitgesproken mening of weten het simpelweg niet en antwoorden met 'neutraal' of 'weet niet'.

Websites bezoekergerit.nl en vvalblasserwaard.nl relatief onbekend – daar valt winst te behalen

Van Google of andere zoekmachines wordt het meest gebruik gemaakt om informatie te vinden over de toeristisch- recreatieve voorzieningen in Molenlanden. De websites bezoekergerit.nl en vvalblasserwaard.nl zijn relatief onbekend onder inwoners en worden dan ook nauwelijks geraadpleegd. Dat is zonde, want die websites zijn (grotendeels) ook interessant voor bewoners. Bovendien zijn de bewoners van de streek veruit de belangrijkste recreanten van het gebied. Daar ligt dus nog een kans, want deze websites richten zich nu met name op bezoekers.

Ervaren bezoekersdrukke in balans

De inwoners van Molenlanden vinden dat het aantal recreatieve bezoekers goed in balans is; niet te veel, maar ook niet te weinig. We zien wel wat verschillen per deelgebied: in gebied C vinden in verhouding meer bewoners dat het aantal bezoekers (veel) te veel is. Dat kan te maken hebben met de toeristische aantrekkingskracht van gebied C met de grote trekpleister Kinderdijk in combinatie met de dichtbevolktheid. En in gebied A zien we juist het tegenovergestelde. In gebied A lijkt het meeste draagvlak te zijn voor het aantrekken van meer bezoekers. De meeste bewoners hebben wel het gevoel dat het aantal recreatieve bezoekers is toegenomen de afgelopen jaren.

Bezoekers dragen bij aan lokale economie en in stand houden van voorzieningen

Bewoners zijn over het algemeen positief gestemd over de recreatieve aantrekkingskracht van Molenlanden. Het merendeel vindt dat bezoekers zorgen voor meer reuring en levendigheid en dat de komst van bezoekers een positieve impact heeft op de lokale economie, werkgelegenheid en het in stand houden van voorzieningen, zoals horecagelegenheden.

Belangrijk aandachtspunt: druk op mobiliteit

Over het algemeen zijn bewoners positief gestemd over de impact van toerisme en recreatie. Dat neemt niet weg dat een deel van de bewoners ook nadelen ervaart. Veruit het belangrijkste aandachtspunt is mobiliteit. Ongeveer de helft van de bewoners ervaart problemen rondom mobiliteit, zoals parkeerdrukke en files. Slechts weinig bewoners zijn het hier niet mee eens. In gebied C (een relatief drukbevolkt gebied met de middelgrote kernen langs de Lek zoals Nieuwpoort en Groot-Amers en de toeristische trekker Kinderdijk) speelt dit meer dan gemiddeld. Daar vinden ze ook meer dan in de andere gebieden dat het te druk wordt (31%). Daarnaast vindt een deel van de bewoners dat de kwaliteit van de openbare ruimte achteruit gaat en het kleinschalige karakter van Molenlanden in gevaar komt door toerisme. Overigens is in beide gevallen sprake van een minderheid die deze mening is toebedeeld.

Toerisme en recreatie heeft geen negatieve invloed op het woonklimaat

De meeste bewoners vinden dat toerisme en recreatie geen negatieve invloed heeft op het woonklimaat. Het is prettig wonen in Molenlanden. Zestien procent van de inwoners is het daar niet mee eens en geeft aan dat toerisme en recreatie hun woongenot aantast.

Toerisme en recreatie mag worden aangemoedigd

Meer dan de helft van de bewoners vindt dat toerisme en recreatie mag worden aangemoedigd en ongeveer de helft vindt dat de voordelen opwegen tegen de nadelen. Zo'n één vijfde deel van de bewoners is het hier niet mee eens.

Verdeeldheid over of een groei van toerisme tot overlast lijdt

Ruim een derde verwacht overlast, terwijl zo'n 40% het daar niet mee eens is. En een derde van de bewoners staat hier neutraal in.

Beschermen en behouden van de natuur en groene omgeving en prettige woonomgeving behouden belangrijke aandachtspunten bij ontwikkelen toerisme en recreatie

Bijna 80% van de bewoners vindt dat het beschermen en behouden van de natuur en de groene omgeving een ontzettend belangrijk aandachtspunt is bij ontwikkelingen in de vrijetijdssector in de komende jaren. En er moet aandacht zijn voor het behouden van een prettig woonklimaat. Daarbij vinden bewoners de schaalgrootte van de ontwikkeling ook een wezenlijk aandachtspunt. De omvang moet passend zijn bij de gemeenschap.

Kansen en ontwikkelmogelijkheden

Enkele opvallende opmerkingen of suggesties van de respondenten:

- Een goede verdeling van de toeristen over de hele regio lijkt mij een goed plan. Als ieder dorp iets bijzonders laat zien en er genoeg variatie is zou dat misschien helpen.
- Met uitzondering van het erfgoed Kinderdijk is het in de rest van Molenlanden niet te druk met toerisme. Dit is logisch omdat er vooral gefietst kan worden, er geen wandelnetwerk is met fatsoenlijke wandelpaden. De natuur bestaat voor 90 % uit agrarische weilanden die niet toegankelijk zijn.
- Toerisme is in de basis erg gezellig en maakt het boeiend, internationale gasten. Mag wat beter gestroomlijnd worden, afvalbakken extra, wandelpad langs molens doortrekken tot eerste brug. Meer authentieke food locaties met streekproducten als basis.

3.2. Vergelijking met Nieuwpoort

Uit de inwonersenquête Nieuwpoort zijn de volgende conclusies getrokken:

- **Omvang toerisme:** het aantal bezoekers aan Nieuwpoort wordt op dit moment door de inwoners van Nieuwpoort en Langerak niet als te veel ervaren.
- **Positieve effecten:** inwoners zien duidelijk de positieve effecten van toerisme en recreatie, zoals de bijdrage aan de lokale economie en aan het in stand houden van voorzieningen. Ook is men trots om inwoner van erfgoedmonument Nieuwpoort te zijn.
- **Overlast:** tegelijkertijd wordt er ook overlast ervaren door de komst van recreatieve bezoekers, met name rondom mobiliteit (verkeersoverlast, parkeerproblemen, motorrijders) en in de openbare ruimte door bijv. zwerfvuil.
- **Balans:** de voordelen van toerisme en recreatie wegen volgens de inwoners van Nieuwpoort en Langerak op tegen de nadelen. Ook wil een deel van de inwoners graag meeprofiteren van recreatie en toerisme en is het merendeel van mening dat recreatie en toerisme aangemoedigd mag worden, mits dit op een passende schaal gebeurt en het kleinschalige karakter van Nieuwpoort geen gevaar loopt.

Vergelijking Nieuwpoort-gemeente Molenlanden

De uitkomsten uit het Nieuwpoort onderzoek zijn in het algemeen vergelijkbaar met de resultaten uit dit onderzoek. De bewoners in Nieuwpoort zijn nog positiever gestemd over toerisme en recreatie. Zo geeft het merendeel van de bewoners uit Nieuwpoort aan het aantal recreatieve bezoekers '(veel) te weinig' te vinden, terwijl de positieven en negatieven in Molenlanden in balans zijn. En 70% vindt dat toerisme en recreatie mag worden aangemoedigd, tegenover 55% gemeente breed. Ook worden in verhouding minder negatieve impacts ervaren als gevolg van toerisme en recreatie ten opzichte van de gehele gemeente. Kortom bewoners in Nieuwpoort zijn nog wat positiever gestemd.

3.3. Herhaling onderzoek

De gemeente Molenlanden wil de komende jaren werken aan het versterken van hun toeristisch- recreatieve profiel en product. Daarbij gaat de gemeente voor een passende ontwikkeling vanuit haar kracht. Het is belangrijk om bewoners te betrekken bij deze ontwikkelingen. Dat kan door de resultaten uit dit onderzoek mee te nemen in (gebieds)ontwikkelingsprocessen, maar ook door bewoners de komende jaren op een meer regelmatige basis te raadplegen. Dat hoeft niet altijd middels een uitvoerig onderzoek, zoals we ditmaal hebben gedaan, want dat is arbeidsintensief en kostbaar. Het kan ook via een korte peiling – uitgezet via de gemeentelijke kanalen – of bijeenkomsten.

Bewoners vinden het belangrijk dat er oog is voor hun woonplezier, de leefbaarheid van Molenlanden en dat toekomstige ontwikkelingen passen bij de aard van het gebied. Daarnaast hebben ze een aantal suggesties meegegeven voor ontwikkelingen.

Volgende edities inwonersonderzoek

De mate van herhaling van dit onderzoek is onder andere afhankelijk van jullie doel en waarvoor jullie de resultaten willen gebruiken. Om de komende jaren de houding ten opzichte van ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie te monitoren raden we aan om eens in de +/- 4 jaar dit brede inwonersonderzoek te herhalen. Per editie kan worden gekeken welke vragen worden meegenomen. Het is in ieder geval goed om de vragen met betrekking tot toeristische druk en de positieve en negatieve impacts te herhalen. Vaker herhalen is uiteraard mogelijk, maar in een tijdsbestek van +/- 4 jaar is de kans groot dat er ook daadwerkelijk ontwikkelingen hebben plaatsgevonden op het gebied van toerisme en recreatie. Als dit onderzoek ieder jaar of eens in de twee jaar wordt herhaald is de kans groot dat de uitkomsten redelijk vergelijkbaar zijn.

Hieronder hebben we nog enkele aandachtspunten opgenomen die belangrijk zijn bij herhaling van dit onderzoek:

- Zorg ervoor dat de vragen grotendeels vergelijkbaar zijn, zodat een vergelijking kan worden gemaakt met voorgaande edities.
- Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat gedurende de onderzoeksperiode regelmatig – via verschillende kanalen – aandacht wordt gevestigd op het onderzoek om een zo hoog mogelijke respons te waarborgen. Alleen eenmalig een brief uitsturen is onvoldoende.
- Geef bewoners minimaal een maand de tijd om de vragenlijst in te vullen en plan minimaal één keer per week een moment in waarop via de media aandacht wordt gevestigd op het onderzoek.
- Geef iedereen de gelegenheid om de vragenlijst in te vullen. Nodig een selecte groep uit – in verband met de kosten – maar roep iedereen via social media of anderszins op om de vragenlijst in te vullen.
- Zorg ook voor een papieren versie van de enquête. We kwamen er deze editie achter dat sommige bewoners het toch fijner vinden om een vragenlijst op papier in te vullen.
- Zorg voor een incentive om het invullen van de vragenlijst te stimuleren.
- Koppel terug naar de bewoners wat jullie met de resultaten hebben gedaan en nog gaan doen.

Tot slot nog enkele aandachtspunten met betrekking tot de inhoud van de vragenlijst en eventueel vervolgonderzoek:

- Sommige antwoorden roepen nog wat vragen op, zoals waarom zijn sommige inwoners erg tevreden over de wandel- en fietsvoorzieningen en anderen ontevreden. Op basis van de open antwoorden krijgen we wel een beeld van de achterliggende redenen, zoals de aard van de paden en veiligheid, maar om hier meer gevoel bij te krijgen kan het interessant zijn om een aanvullende vraag voor te leggen. Het nadeel hiervan kan zijn dat de vragenlijst te lang wordt en dat kan een negatieve invloed hebben op de respons.
- Een alternatief is dat specifiek rondom dit thema of één van de andere thema's een kort verdiepend onderzoek wordt uitgezet, bijvoorbeeld een poll op de website of gesprek met een aantal bewonersverenigingen om te achterhalen hoe de fiets- en wandelvoorzieningen beter kunnen worden voldaan aan de wensen van eigen inwoners.

